

azt válaszolta, maestrónak. Ezzel is jelezte, hogy világszerte elismert, megbecsült művész, mestere szakmájának. Egy régi portyámon került kezembe a *Varázsfuvola* általa dirigált felvétele, amelyen az Éj királynője félelmetes nehézségű áriája elképesztő tökéletességgel szólal meg

Solti György — Sir Georg Solti — valóban a korszak legnagyobbjai közé tartozott, számtalan vendégszereplése bizonyította, s lemezei sora bizonyítja. Legszívesebben Beethoven *Missa solennisét* hallgatom előadásában, tulajdonképpen ő értette és szerettette meg velem a művet, keze nyomán éreztem és érzem Haydn miséivel egyenrangú alkotásnak.

Az élet múlásával lassanként szűkül a világ körülöttünk. A zene azonban segít, a nagy művek hallgatása közben azonban meghaladjuk gyengeségeinket és a föl-fölhabzó rosszat, hogy az ünnep ragyogásában emelkedhessünk fölfelé, az égi magasokba.

RÓNAY LÁSZLÓ

SZÖRENYI LÁSZLÓ: PETRARCA BUDAPESTEN

Tanulmányokat, esszéket, kritikákat tartalmazó kötet. Legkorábbi írása 1972-ben készült, a legutóbbi 2009-ben született. Vergilius, Petraca, Lampedusa, Rákóczi, Arany, Jókai, Riedl Frigyes, Szabó Dezső, Balassa Péter, Tózsér Árpád, Krasznahorkai László — hogy csak néhány nevet említsek a kötet témamegjelöléséül.

A magamfajta „vén róka” természetesen meg tud írni egy recenziót anélkül, hogy a tartalomjegyzéken kívül bármit is elolvasson a nyomtatott lapokon, hát még, ha évtizedek óta ismeri a szerzőt. Ezt a könyvet azonban nem lehet nem elolvasni, annyi meglepő érdekesség van benne, annyi filológiai felfedezés, rávilágítás, újraértelmezés, annyi finom észrevétel, hogy az irodalombarát olvasó nem engedheti meg magának, hogy abbahagyja az olvasást és letegye a könyvet. Tudtam a 14. századi Himfy Benedekről, de mindezidáig nem tudtam, hogy Kisfaludy Sándor a lezármazottja volt, és arra sem gondoltam, hogy amikor ez a Himfy Benedek csapatával a pádovaiakat támogatta Velence ellen, és a győztes csata után diadalkapun vonult be a városba, Petrarca láthatta őket, láthatta a magyar katonákat. Nagy dolog? Talán nem nagy dolog, de jelzésszerű felütése a könyvnek, hogy országunk, Magyarország korai, hogy úgy mondjam testi kapcsolatban volt Itáliával és az itáliai kultúrával. Sok ehhez hasonló narratív mozzanatot találunk a kötetben, egyébként is előadásmódját

elejétől végig a diszkurzivitás, az elbeszélőmód jellemzi, és igyekszik távol tartani magát a manapság szinte kötelező elméletieskedéstől. De van benne bőven, ennek ellenére, műfajpoétika, verstan, mitológiai elemzés, esztétikai megállapítás. Az *elvesztett alkotmánnyal* kapcsolatban például nagyon világos és határozott vonalakkal különíti el egymástól a humor, a szatíra és a komikum fogalmát, amely fogalmakat ma nagyon gyakran elkülönítés nélkül együttesen belegyömöszölnék az ironia gyűjtőnévébe — egyszerűen megfosztva az ironiát annak valóságos filozófiai tartalmától.

Két erősen átgondolt és következetese végiggitt vonása van a kötetnek: a katolikus hagyománykeresés és a klasszikus hagyományörzés, s ez a két vonás szervezi egységbe a különböző időkben és különféle események alkalmával készült írásokat. Az egyik a keresztény, azon belül is a katolikus eszmeiség jelenlétének felkutatása és megjelenésének pozitív értékelése. Már Petrarca úgynevezett konzervatívságának érintésénél az játszik pozitív értékelő szerepet, hogy hívó volt egy szabadgondolkodással hivalkodó korban. Többre tartotta a hívőséget a racionál, és kételyei voltak a természettudományok vezető szerepével kapcsolatban. Az erről szóló tanulmány pozitívrá hangolja a negatívumnak hangzó szót: konzervatív, de nem mai politikai áthaladás gyanánt, hanem eszmei értelemben. Babits a „korabeli humanista igazi típusának” nevezte Petrarcát, Szöreyényi László nem látja ellentétben állónak ezt a „humanista” megjelölést a természettudományokat fenntartásokkal kezelő „konzervatív” jelzővel. Rákócziól írva is effajta történeti-eszmei rehabilitációt hajt végre, amikor kiemeli az elfeledésből-elfelejtetésből a fiatal Rákóczi jezsuita nevelését és annak végig érezhető hatását. A történettudományban, de szinte az egész szellemi életben már a 19. századtól kezdve gúnyszó, olykor már-már szitokszó volt a „jezsuita”, annak ellenére, hogy jelentős, nagy szellemi hatásukat és kiváló iskoláikat mindenki kénytelen volt elismerni. A Rákócziól szóló tanulmány — akár vitákat is vállalva — mer elszakadni a végig nem gondolt sablonoktól.

A kötet írásainak másik alapvonása az a szellemi átéltség, amit jobb szó híján itáliai klasszicitásnak tudok elnevezni. Ahogy Róma megélte Athént és Alexandriát, ahogy magába olvasztotta az atticitást és az alexandritást, úgy élte fel a toszkán késő középkor és korai reneszánsz Rómát és a teljes latinitást. S erre a különös itálianításra épült — a keresztény szellemiség mellett — az, amit az irodalomtörténet régi magyar irodalomnak nevez. A kötet írásainak klasszicitása abban áll, hogy (akkor is, amikor Aranyról,

